

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Prop. 44 S

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland og til forlengelse av bompengereinkrevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1

*Tilråding fra Samferdselsdepartementet 14. februar 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland

1.1 Innledning

Etter initiativ fra Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune, legger Samferdselsdepartementet i denne proposisjonen frem et forslag til et særskilt unntak fra de ordinære retningslinjer for fastsettelse av takster for takst- og rabattsystemet for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland. Dette innebærer et endret forslag til takster sammenliknet med det som opprinnelig er lagt til grunn, jf. Prop. 109 S (2011–2012) *Utbygging og finansiering av rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast)* og Innst. 363 S (2011–2012). Bakgrunn for forslaget er et lokalt ønske om et lavere takstnivå enn det Statens vegvesen har anbefalt ved takstfastsettelse før oppstart av innkrevingen med utgangspunkt i Prop. 109 S (2011–2012).

Rv 13 Ryfast er sist omtalt i Prop. 1 S (2019–2020), side 111. Prosjektet omfatter hovedsakelig bygging av to toløps undersjøiske tunneler, Hundvågtunnelen mellom Stavanger og Hundvåg og Ryfylketunnelen (tidligere Solbakkunnelen)

mellom Hundvåg og Solbakk i Strand kommune. Ryfylketunnelen ble åpnet for trafikk i desember 2019. Hundvågtunnelen ventes åpnet for trafikk i mars 2020. Innkreving av bompenger er forutsatt igangsatt i det begge tunnelene er åpnet for trafikk.

I Prop. 109 S (2011–2012) er det lagt til grunn 20 års innkreving og gjennomsnittstakster på 210 kr for Ryfylketunnelen og 27 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå). Det var da forutsatt at dagens ferjesamband skulle nedlegges. Imidlertid legges det nå opp til fortsatt ferjedrift på ett av de to ferjesambandene, hvilket gir økt usikkerhet om nødvendig trafikkmengde kan oppnås med dette takstnivået.

Med bakgrunn i dette og i tråd med rutinene for håndtering av usikkerhet i bompengeprojekter, ref. Prop. 1 S (2016–2017), har Statens vegvesen i forbindelse med fastsettelse av takstene før oppstart av innkrevingen gjennomgått økonomien i prosjektet. Statens vegvesen anbefaler takstnivå med gjennomsnittstakster på 156 kr for Ryfylketunnelen og 21 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå). Dette kan imidlertid øke innkrevingperioden til 24 år med mindre den faktiske trafikken blir høyere enn det de siste trafikkprognosene indikerer.

Dette forslaget er forelagt lokalpolitiske myndigheter. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune, de to garantistene for bompengelånet, ønsker enda lavere takster for Ryfylketunnelen ved oppstart av innkrevningen. De lokalpolitiske vedtakene innebærer en gjennomsnittstakst på 112 kr for Ryfylketunnelen og 21 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå).

På bakgrunn av det lokale ønsket om lavere takster, legger Samferdselsdepartementet i denne proposisjonen til grunn vedtakene fra lokale myndigheter om takstnivå ved oppstart av innkrevningen for rv 13 Ryfast. I tråd med de lokalpolitiske vedtakene legges det til grunn at økonomien i prosjektet og takstene skal bli vurdert på nytt når den faktiske trafikken er kjent, ett år etter at innkrevningen er igangsatt. Dersom denne vurderingen tilsier at prosjektet ikke vil være nedbetalt i løpet av forutsatt innkrevingsperiode på 20 år, skal takstene, i tråd med de lokale vedtakene, settes opp til nødvendig nivå for å sikre dette. Det legges til grunn at takstene kan økes innenfor en 20 pst. økning i forhold til de gjennomsnittstakstene som er lagt til grunn i Prop. 109 S (2011–2012), dvs. 252 kr for Ryfylketunnelen og 32 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå) uten at saken legges frem for Stortinget på nytt. Takst- og rabattsystemet er nærmere omtalt i kapittel 1.3.

Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune er garantister for bompengelånet. Samferdselsdepartementet viser til at det er Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune som i ytterste konsekvens bærer risikoen for bompengelånet i prosjektet, og legger til grunn at garantistene er innforstått med risikoen som ligger i lavere takstnivå.

1.2 Ferjedrift på sambandet Lauvvik – Oanes

Da sak om Ryfast ble forelagt Stortinget gjennom Prop. 109 S (2011–2012), ble det lagt til grunn at de to offentlig finansierte ferjesambandene Lauvvik – Oanes og Stavanger – Tau blir lagt ned når Ryfast åpnes for trafikk. Etablering av kommersielt ferjetilbud uten offentlige tilskudd ble ikke sett på som en aktuell problemstilling. Dette er derfor ikke drøftet eller redegjort for i saksfremlegget for Stortinget, og da heller ikke mulige konsekvenser av dette.

Spørsmålet om fylkeskommunen kan nekte oppstart av kommersiell ferjedrift har i etterkant vært oppe til generell vurdering i Samferdselsdepartementet. Etter Samferdselsdepartementets vurdering gir EU-forordning 3577/92 om fri utveksling av tjenesteytelser innen sjøtransport,

som gjelder som norsk lov, jf. lov 4. des. 1992 nr. 121, private aktører en rett til å tilby sjøtransporttjenester innenfor en medlemsstat, jf. også de fire friheter iht. EØS-avtalen. Samferdselsdepartementet har overfor Rogaland fylkeskommune gjort rede for departementets vurdering av regelverket i brev av 6.6.2017 og 19.3.2018. Etter departementets vurdering vil det være legitimt å stille objektive og ikke-diskriminerende krav til løyve som er kjent på forhånd. Utover dette skal det etter departementets vurdering mye til for å nekte private ferjeselskaper å drive ferjetransport uten offentlige tilskudd, uten å komme i konflikt med EØS-retten. Dette er nå lagt til grunn av fylkeskommunen. Vedtatt sammenslåing av Forsand og Sandnes kommuner har også bidratt til at det lokalt ble arbeidet videre med fortsatt ferjesamband mellom Lauvvik og Oanes.

Rogaland fylkeskommune fattet vedtak i fylkestinget 12. juni 2018 om at det skal gis konsekisjon for ett løyve for kommersiell ferjedrift på strekningen Lauvvik – Oanes, og det ble ved årsskiftet 2018/2019 gjennomført konkurranse for tildeling av løyvet. Kontrakt er tildelt Boreal Sjø AS, som iht. anbudet legger opp til et døgnåpent ferjesamband. Det kommersielle ferjetilbudet startet opp ved årsskiftet 2019/2020.

1.3 Bakgrunn for endret forslag til fastsettelse av takst- og rabattsystem for oppstart av bompengeneinnkreving

Rutiner for håndtering av usikkerhet i bompengeproposisjoner er fastlagt i Prop. 1 S (2016–2017), og legger opp til at bompengetakster skal revurderes i flere omganger etter hvert som usikkerheten i vedkommende prosjekt reduseres.

1.3.1 Statens vegvesens forslag til takstfastsettelse av august 2019

Statens vegvesen har i tråd med dette i brev av 26. august 2019 forelagt Rogaland fylkeskommune og Stavanger og Strand kommuner forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfast, som tar høyde for bompengeselskapets gjeld, den faktiske lånerenten bompengeselskapet har i dag og usikkerheten om trafikk- og renteutvikling fremover. Statens vegvesens forslag vil gi lavere takster enn det som følger av Prop. 109 S (2011–2012), og vil innebære:

- Reduksjon i gjennomsnittstakstene i prosjektet ved innkrevingsstart fra 210 kr til 156 kr for Ryfylketunnelen og fra 27 kr til 21 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå).

Forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland og til forlengelse av bompengeneinnkrevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1

- Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig avtale betaler 50 pst. av ordinær takst etter rabatt. Det innføres ikke betaling for nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2.
- Kjøretøy i takstgruppe 1 med gyldig avtale og elektronisk brikke får 20 pst. rabatt.
- Det settes et månedlig passeringstak i Ryfylketunnelen på 40 passeringer og i Hundvågtunnelen på 75 passeringer.
- På bakgrunn av ovennevnte er det beregnet følgende grunntakster (2020-prisnivå):
  - 195 kr for kjøretøy i takstgruppe 1 og 574 kr for kjøretøy i takstgruppe 2 for passeringer i Ryfylketunnelen
  - 28 kr for kjøretøy i takstgruppe 1 og 76 kr for kjøretøy i takstgruppe 2 for passeringer i Hundvågtunnelen.

Ny finansieringsberegning viser at det kan være behov for å utvide innkrevingsperioden med om lag 4 år til 24 år for å finansiere prosjektet med forutsetningene som er lagt til grunn i Statens vegvesens forslag. Statens vegvesen mener likevel at en bør vente på en evaluering av utviklingen i bompengeselskapets økonomi til etter første driftsår, før en eventuelt gjør endringer i takstene utover det som er tilrådd i etatens forslag til Rogaland fylkeskommune og de to kommunene.

I brevet av 26. august 2019 tilrådde Statens vegvesen Rogaland fylkeskommune og Stavanger og Strand kommuner om å fatte følgende, like lydende vedtak:

1. *Gjennomsnittstaksten i Hundvåg- og Solbakk-tunnelen vil være hhv. 20,5 kr og 152 kr i 2019-prisnivå.*
2. *Med utgangspunkt i den reduserte gjennomsnittstaksten fastsettes følgende bompengetakster i Solbakk-tunnelen til (2019-kr)*
  - Takstgruppe 1: kr 190
  - Takstgruppe 2: kr 560
3. *Bompengetakstene i Hundvågtunnelen fastsettes til (2019-kr)*
  - Takstgruppe 1: kr 27
  - Takstgruppe 2: kr 73
4. *Kjøretøy i takstgruppe 1 med gyldig avtale og elektronisk brikke får 20 pst. rabatt.*
5. *Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 med gyldig avtale og brikke, betaler 50 pst. av ordinær takst etter rabatt. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2 med gyldig avtale og brikke, skal inntil videre ikke betale bompenger.*
6. *Det innføres passeringstak på 40 passeringer per kalendermåned i Solbakk-tunnelen og 75 passeringer i Hundvågtunnelen. Passeringstaket forutsetter gyldig avtale og brikke.*

7. *Økonomien og takstene i prosjektet vil bli vurdert på nytt ett år etter at innkrevningen er igangsatt. På dette tidspunktet vil trafikken gjennom bomstasjonene være kjent, noe som vil gi et bedre grunnlag for å vurdere om det er behov for å endre gjennomsnittstaksten i prosjektet.*

Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune har ikke funnet å kunne akseptere Statens vegvesens forslag til nye takster i prosjektet.

1.3.2 Takster til grunn for lokalpolitiske vedtak av desember 2019

Rogaland fylkeskommune og Stavanger, Strand og Hjelmeland kommuner har i møte med Samferdselsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet 21. november 2019 tatt til orde for å sette bompengetakstene ved oppstart av innkrevningen lavere enn det som Statens vegvesen foreslår.

I møtet ble det fra Samferdselsdepartementets side åpnet for at rutineene for håndtering av usikkerhet i bompengeproposisjoner som er fastlagt i Prop. 1 S (2016–2017) kan avvikes i dette særtilfellet, og at det kan settes lavere takster ved oppstart av innkreving enn det som fremkommer av Statens vegvesens forslag. Dette forutsetter at garantistene tar det fulle og hele ansvaret dersom prosjektet ikke blir nedbetalt i tråd med rammene for bompengeneinnkreving som er fastsatt i Prop. 109 S (2011–2012). Samferdselsdepartementet har fulgt opp dette ved brev til Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune av 6. desember 2019.

Med bakgrunn i Samferdselsdepartementets brev av 6. desember 2019 fattet Rogaland fylkeskommune ved fylkestinget 10. desember 2019 slikt vedtak:

1. *Ved start på bompengeneinnkrevningen for rv 13 Ryfast legges det som en prøveordning til grunn en gjennomsnittstakst på 112 kr i Ryfylketunnelen og 21 kr i Hundvågtunnelen. Med utgangspunkt i den reduserte gjennomsnittstaksten legges følgende bompengetakster til grunn i de to bomstasjonene (2020-prisnivå):*
  - Ryfylketunnelen, takstgruppe 1: 140
  - Ryfylketunnelen, takstgruppe 2: 420
  - Hundvågtunnelen, takstgruppe 1: 28
  - Hundvågtunnelen, takstgruppe 2: 76
2. *I tråd med fastsatte rutiner for håndtering av usikkerhet i bompengeprosjekter vil økonomien i prosjektet og takstene bli vurdert på nytt ett år etter at bompengeneinnkrevningen er startet opp. Dersom økonomien tilsier at prosjektet ikke vil*

Forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland og til forlengelse av bompengerevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1

være nedbetalt i løpet av forutsatt innkrevingsperiode på 20 år, aksepteres det at gjennomsnittstakstene kan økes med inntil 20 pst. i forhold til de gjennomsnittstakstene som ble lagt til grunn i Prop. 190 S (2011–2012), dvs. 210 kr for Ryfylketunnelen og 27 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå).

3. Kjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig avtale får 20 pst. rabatt. Det gis ikke rabatt til kjøretøy i takstgruppe 2.
4. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig avtale betaler 50 pst. av ordinær takst etter rabatt. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2 med elektronisk brikke og gyldig avtale betaler inntil videre ikke bompenger.
5. Det innføres et månedlig passeringstak på 40 passeringer i Ryfylketunnelen og 75 passeringer i Hundvågtunnelen. Passeringstakene forutsetter bruk av elektronisk brikke og gyldig avtale.
6. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Fylkesmannen i Rogaland har i brev av hhv. 12. og 20. juni 2019 godkjent Rogaland fylkeskommunes og Stavanger kommunes vedtak om å garantere ved selvskyldnerkausjon for en maksimal lånegjeld for bompengeselskapet, begrenset oppad til totalt 7 766,8 mill. kr. Garantien er fordelt med 70 pst. på Rogaland fylkeskommune og 30 pst. på Stavanger kommune. Garantistene har rett til å sikre garantien med 1. prioritets pant i bompengeselskapets rett til å kreve inn bompenger.
7. Garantien gjelder fra første opptrekk på finansieringen i forbindelse med rekvisisjoner fra Statens vegvesen i byggeperioden, og gjennom innkrevingsperioden på 20 år. Innkrevingsperioden kan i særskilte tilfelle forlenges med inntil fem år. I tillegg skal garantien gjelde inntil to år, jf. garantiforskriften § 3. Samlet garantitid blir, inkludert byggeperioden, på inntil 26 år fra første opptrekk på finansieringen i forbindelse med rekvisisjoner fra Statens vegvesen.
8. Garantistenes utlegg kan dekkes gjennom en økning av gjennomsnittstaksten med inntil 20 pst. og en forlengelse av bompengeperioden med inntil 5 år, til totalt 25 år. Garantien gjelder inntil bompengeselskapets gjeld er nedbetalt og reduseres i takt med nedbetalingen av lånet.
9. Dersom [Kommunal- og moderniseringsdepartementet/Fylkesmannen i Rogaland] ikke godkjenner garantiene basert på de endrede takstforutsetningene i pkt. 1 og 2, aksepterer [Rogaland fylkeskommune/Stavanger kommune] at takstene blir fastsatt i tråd med forslaget i Statens vegvesens brev av 26. august 2019.

Med bakgrunn i Samferdselsdepartementets brev av 6. desember 2019 fattet Stavanger kommune ved kommunestyret 16. desember 2019 slikt vedtak:

1. Ved start på bompengerevningen for rv 13 Ryfast legges det som en prøveordning til grunn en gjennomsnittstakst på 112 kr i Ryfylketunnelen og 21 kr i Hundvågtunnelen. Med utgangspunkt i den reduserte gjennomsnittstaksten legges følgende bompengetakster til grunn i de to bomstasjonene (2020-prisnivå):

	Ryfylketunnelen	Hundvågtunnelen
Takstgruppe 1	140	28
Takstgruppe 2	420	76

2. I tråd med fastsatte rutiner for håndtering av usikkerhet i bompengeprojekter vil økonomien i prosjektet og takstene bli vurdert på nytt ett år etter at bompengerevningen er startet opp. Dersom økonomien tilsier at prosjektet ikke vil være nedbetalt i løpet av forutsatt innkrevingsperiode på 20 år, aksepteres det at gjennomsnittstakstene kan økes med inntil 20 pst. i forhold til de gjennomsnittstakstene som ble lagt til grunn i Prop. 190 S (2011–2012), dvs. 210 kr for Ryfylketunnelen og 27 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå).
3. Kjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig avtale får 20 pst. rabatt. Det gis ikke rabatt til kjøretøy i takstgruppe 2.
4. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig avtale betaler 50 pst. av ordinær takst etter rabatt. Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2 med elektronisk brikke og gyldig avtale betaler inntil videre ikke bompenger.
5. Det innføres et månedlig passeringstak på 40 passeringer i Ryfylketunnelen og 75 passeringer i Hundvågtunnelen. Passeringstakene forutsetter bruk av elektronisk brikke og gyldig avtale.
6. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Fylkesmannen i Rogaland har i brev av hhv. 12. og 20. juni 2019 godkjent Rogaland fylkeskommunes og Stavanger kommunes vedtak om å garantere ved selvskyldnerkausjon for en maksimal lånegjeld for bompengeselskapet, begrenset oppad til totalt 7 766,8 mill. kr. Garantien er fordelt med 70 pst. på Rogaland fylkeskommune og 30 pst. på Stavanger kommune. Garantistene har rett til å sikre garantien med 1. prioritets pant i bompengeselskapets rett til å kreve inn bompenger.
7. Garantien gjelder fra første opptrekk på finansieringen i forbindelse med rekvisisjoner fra Statens vegvesen i byggeperioden, og gjennom

innkrevingsperioden på 20 år. Innkrevingsperioden kan i særskilte tilfelle forlenges med inntil fem år. I tillegg skal garantien gjelde inntil to år, jf. garantiforskriftenes § 3. Samlet garantitid blir, inkludert byggeperioden, på inntil 26 år fra første opptrekk på finansieringen i forbindelse med rekvisisjoner fra Statens vegvesen.

8. *Garantistenes utlegg kan dekkes gjennom en økning av gjennomsnittstaksten med inntil 20 pst. og en forlengelse av bompengeperioden med inntil 5 år, til totalt 25 år. Garantien gjelder inntil bompengeselskapets gjeld er nedbetalt og reduseres i takt med nedbetalingen av lånet.*
9. *Dersom Fylkesmannen i Rogaland ikke godkjenner garantiene basert på de endrede takstforutsetningene i pkt. 1 og 2, aksepterer Stavanger kommune at takstene blir fastsatt i tråd med forslaget i Statens vegvesens brev av 26. august 2019.*
10. *Stavanger kommune er bekymret over at risikoen knyttet til selvskyldnergarantiene økes betydelig ved at det fattes vedtak i tråd med pkt. 1–9., jf. forslag til lokalpolitiske vedtak utarbeidet av Statens vegvesen (vedlegg 2). Pkt. 1–9 vedtas derfor under forutsetning av at Fylkesmannen i Rogaland anser selvskyldnergarantiene, og påfølgende endringer i forutsetninger, som forenelig med bestemmelsene i kapittel 14 i ny kommunelov og Forskrift 18.11.19 nr. 1520 om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner.*

Dette innebærer at garantistene Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune i vedtak av henholdsvis 10. og 16. desember 2019 har besluttet å gå for en ordning ved start av bompengeneinnkrevningen for rv 13 Ryfast, der takstene settes lavere enn det rutinene for risikohåndtering tilsier.

1.3.3 Forutsetninger for takstopplegget

Dette innebærer at det foreslås følgende takstopplegg:

- Ved oppstart av bompengeneinnkrevningen settes gjennomsnittstakst på 112 kr i Ryfylketunnelen og 21 kr i Hundvågtunnelen. Takstene er i 2020-kr.
- Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig avtale betaler 50 pst. av ordinær takst etter rabatt. Det innføres inntil videre ikke betaling for nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2.
- Det settes et månedlig passeringstak i Ryfylketunnelen på 40 passeringer og i Hundvågtunnelen på 75 passeringer.

- På bakgrunn av ovennevnte er det beregnet følgende nominelle takster:
  - Ryfylketunnelen: takstgruppe 1 og takstgruppe 2 på henholdsvis 140 kr og 420 kr.
  - Hundvågtunnelen: takstgruppe 1 og takstgruppe 2 på henholdsvis 28 kr og 76 kr.

I tråd med fastsatte rutiner for håndtering av usikkerhet i bompengeprojekter vil økonomien i prosjektet og takstene bli vurdert på nytt ett år etter at bompengeneinnkrevningen er startet opp. Dersom denne vurderingen tilsier at prosjektet ikke vil være nedbetalt i løpet av forutsatt innkrevingsperiode på 20 år, skal takstene, i tråd med de lokale vedtakene, settes opp til nødvendig nivå for å sikre dette. Det legges til grunn at takstene kan økes innenfor en 20 pst. økning i forhold til de gjennomsnittstakstene som er lagt til grunn i Prop. 109 S (2011–2012), dvs. 252 kr for Ryfylketunnelen og 32 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå) uten at saken legges frem for Stortinget på nytt.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Fylkesmannen i Rogaland har i brev av henholdsvis 12. og 20. juni 2019 godkjent Rogaland fylkeskommunes og Stavanger kommunes vedtak om å garantere ved selvskyldnerkausjon for en maksimal lånegjeld for bompengeselskapet, begrenset oppad til totalt 7 766,8 mill. kr. Garantien er fordelt med 70 pst. på Rogaland fylkeskommune og 30 pst. på Stavanger kommune.

Endringer i prosjektets takstopplegg forutsetter ny godkjenning av garantiene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Fylkesmannen i Rogaland.

Kommunal- og moderniseringsdepartementets forhåndsvurdering er at den fylkeskommunale garantien basert på endrede takstforutsetninger kan godkjennes. Departementet vil ta endelig stilling til godkjenning av garantivedtaket etter at Stortinget har behandlet saken.

Fylkesmannen i Rogaland sin forhåndsvurdering er at et garantivedtak basert på endrede forutsetninger i takst- og rabattsystemet, slik de ble vedtatt av Stavanger kommunestyre den 16.12.2019, kan godkjennes gitt at det er for en ettårig prøveordning, og at det gjennomføres en helhetlig og ny vurdering av takst- og rabattsystemet for Rv 13 Ryfast ett år etter at innkrevningen er igangsatt. Det forutsettes da at Stortinget gir nødvendig godkjenning.

1.4 Samferdselsdepartementets vurdering

Samferdselsdepartementet viser til at Stortinget gjennom behandlingen av Prop. 109 S (2011–

2012) om rv 13 Ryfast har sluttet seg til et takstopplegg med en gjennomsnittstakst på 210 kr for Ryfylketunnelen og 27 kr for Hundvågtunnelen i (2020-prisnivå).

Det var opprinnelig forutsatt at begge ferjesambandene som tidligere var finansiert med offentlige tilskudd, skulle nedlegges. Imidlertid er det nå lagt opp til fortsatt ferjedrift på sambandet Lauvvik – Oanes, noe som er vurdert å kunne påvirke trafikken for rv 13 Ryfast. Statens vegvesen har på denne bakgrunn gjort en ny vurdering av prosjektets økonomi før innkrevingsstart, og anbefaler nå et noe lavere takstnivå med en gjennomsnittstakst på 156 kr for Ryfylketunnelen og 21 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå).

Dette forslaget er forelagt lokalpolitiske myndigheter. Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune ønsker en ytterligere reduksjon i takstene i Ryfylketunnelen ved oppstart av innkrevningen.

Samferdselsdepartementet har som utgangspunkt at rammene som er fastsatt for prosjektet gjennom Stortingets behandling av Prop. 109 S (2011–2012) og rutiner for håndtering av usikkerhet i bompengeproposisjoner fastlagt i Prop. 1 S (2016–2017) skal følges. Dette vil i utgangspunktet tilsi at takst- og rabattsystemet for Ryfast skal baseres på Statens vegvesens forslag til Rogaland fylkeskommune og Stavanger og Strand kommuner. Statens vegvesens beregninger viser at reduksjon av takstene i Ryfylketunnelen i forhold til Statens vegvesens forslag av 26. august 2019 vil svekke bompengeselskapets handlingsrom til å håndtere høyere rente og lavere trafikk, med mindre trafikken blir høyere enn det Statens vegvesen har beregnet og/eller bompengetakstene blir økt. Statens vegvesen trekker også frem at det er knyttet stor usikkerhet til trafikken i bomstasjonene.

I møtet som Samferdselsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet hadde med Rogaland fylkeskommune og Stavanger, Strand og Hjelmeland kommuner 21. november 2019, ble det gitt uttrykk for at de to garantistene, Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune, var villige til å ta den risikoen som vil følge av et annet takst- og rabattsystem med lavere takster for Ryfast enn det som vil følge av Statens vegvesens forslag.

Samferdselsdepartementet viser til at det er de to garantistene, Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune, som i ytterste konsekvens bærer risikoen i dette prosjektet. For å imøtekomme ønsket fra lokale myndigheter, har departementet gjennom brev til Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune av 6. desember

2019 derfor valgt å kunne åpne for lavere takster for Ryfast enn det som følger av Statens vegvesens forslag. Det understrekes i brevet at en klar forutsetning for dette vil være at garantistene fatter nye vedtak, som viser at de er innforstått med den risikoen de da tar. Det heter i brevet videre at det også vil ligge som en forutsetning at Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Fylkesmannen i Rogaland godkjenner garantiene basert på de endrede takstforutsetningene.

Forutsatt at det blir gjort nye vedtak i tråd med forslag utformet av Statens vegvesen, legger Samferdselsdepartementet i brevet til grunn at departementet skal ta initiativ overfor Stortinget med sikte på at departementet kan gis tilstrekkelig fullmakt til at takstene for Ryfast kan fastsettes i tråd med garantistenes vilje og evne til å ta risiko.

De to garantistene, Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune, har i vedtak av henholdsvis 10. og 16. desember 2019 besluttet å gå for en ordning ved start av bompengerevningen for rv 13 Ryfast, der takstene settes lavere enn det rutineene for risikohåndtering tilsier, under forutsetning om en gjennomgang av økonomien i prosjektet og eventuell endring av takstene etter ett års innkreving. De har gjennom vedtakene vist at de er innforstått med den risikoen som ligger i dette.

Statens vegvesens beregninger viser at garantistenes forslag til lavere takster første år av innkrevningen vil ha en liten effekt på den totale innkrevningstiden i prosjektet, dersom takstene settes tilstrekkelig opp etter første innkrevingsår. Den isolerte effekten av forslaget tilsvarer en økning i innkrevningstiden på om lag 3 måneder. Den økonomiske risikoen for bompengeselskapet ved dette forslaget vurderes derfor til å være håndterbar. Statens vegvesens beregninger forutsetter at takstene i Ryfast kan justeres opp allerede etter første driftsår, dersom det viser seg at det faktiske nivået på bompengerevningene blir lavere enn det som er nødvendig for at bompengeselskapet skal kunne klare å nedbetale sine lån som forutsatt. Det vises i den forbindelse til at garantistene i sine vedtak har akseptert at gjennomsnittstakstene kan økes etter evalueringen av økonomien i prosjektet etter første driftsår dersom økonomien tilsier at prosjektet ikke vil være nedbetalt i løpet av forutsatt innkrevingsperiode på 20 år, jf. kapittel 1.3.

Med bakgrunn i dette legger Samferdselsdepartementet i denne proposisjonen frem forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfast i Rogaland i tråd med de lokale vedtakene av desember 2019.

I tråd med dette foreslås følgende takstopp-
legg:

- Ved oppstart av bompengeneinnkrevningen settes gjennomsnittstakst på 112 kr i Ryfylketunnelen og 21 kr i Hundvågtunnelen. Takstene er i 2020-kr.
- Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig avtale betaler 50 pst. av ordinær takst etter rabatt. Det innføres inntil videre ikke betaling for nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2.
- Det settes et månedlig passeringstak i Ryfylketunnelen på 40 passeringer og i Hundvågtunnelen på 75 passeringer.
- På bakgrunn av ovennevnte er det beregnet følgende nominelle takster:
  - Ryfylketunnelen: takstgruppe 1 og takstgruppe 2 på henholdsvis 140 kr og 420 kr.
  - Hundvågtunnelen: takstgruppe 1 og takstgruppe 2 på henholdsvis 28 kr og 76 kr.

I tråd med de lokalpolitiske vedtakene legges det til grunn at økonomien i prosjektet og takstene skal bli vurdert på nytt når den faktiske trafikken er kjent, ett år etter at innkrevningen er igangsatt, dvs. i mars 2021. Dersom denne vurderingen tilsier at prosjektet ikke vil være nedbetalt i løpet av forutsatt innkrevingsperiode på 20 år, skal takstene, i tråd med de lokale vedtakene, settes opp til nødvendig nivå for å sikre dette. Det legges til grunn at takstene kan økes innenfor en 20 pst. økning i forhold til de gjennomsnittstakstene som er lagt til grunn i Prop. 109 S (2011–2012), dvs. 252 kr for Ryfylketunnelen og 32 kr for Hundvågtunnelen (2020-prisnivå). Samferdselsdepartementet legger i henhold til dette til grunn at takstene kan økes inntil dette nivået, ut fra hva som anses nødvendig etter at økonomien og takstene er vurdert på nytt uten at saken legges frem for Stortinget på nytt.

Samferdselsdepartementet vil eventuelt komme tilbake til Stortinget, dersom det blir behov for å øke takstene ytterligere, ut over nivåene som ble fastsatt gjennom behandlingen av Prop. 109 S (2011–2012).

1.5 Takstvedtak

Statens vegvesen vil fatte vedtak om takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland, basert på forutsetningene i denne proposisjonen og Stortingets vedtak.

2 Forlengelse av bompengeneinnkrevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1

Samferdselspakke for Kristiansandsregionen, fase 1, ble vedtatt av Stortinget i 2009, jf. St.prp. nr. 98 (2008–2009) *Om utbygging og finansiering av Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1*, og Innst. nr. 82 S (2009–2010). Innkrevingsordningen ble utvidet med inntil tre måneder, til april/mai 2020, ved behandlingen av Prop. 110 S (2018–2019) *Nokre saker om veg, jernbane og post*, jf. Innst. 416 S (2018–2019). Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune gikk høsten 2018 inn for å avgrense fase 2 av samferdselspakken til å videreføre nåværende bompengeplegg for å delfinansiere prosjektet E18/E39 Gartnerløkka–Kolsdalen og noen programområdetiltak i Kristiansandsregionen. Arbeidet med ekstern kvalitetssikring (KS2) av prosjektet E18/E39 Gartnerløkka–Kolsdalen er i startfasen. En fremdrift der fase 2 av pakken kan avløse nåværende bompengeplegg, vil ikke lenger være mulig. Samferdselsdepartementet tar sikte på å legge frem en sak om fase 2 for Stortinget sommeren 2020. For at ikke innkrevningen må stanses i noen måneder for så å starte opp igjen, foreslår departementet av hensyn til kontinuitet i bompengeneinnkrevningen, at nåværende innkrevning fortsetter til ut 2020. Midlene som blir innkrevd skal gå til finansiering av fase 2 av pakken. Dersom fase 2 ikke blir vedtatt av Stortinget, skal midlene fra innkrevningen brukes til mindre tiltak i Kristiansandsregionen. Bompengeplegget i en fase 2 av Samferdselspakke for Kristiansandsregionen vil avløse nåværende plegg når det eventuelt blir vedtatt av Stortinget. En forutsetning for en eventuell videreføring av nåværende innkrevning er at det blir fattet kommunalt og fylkeskommunalt vedtak om dette.

Forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland og til forlengelse av bompengeneinnkrevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1

Samferdselsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland og til forlengelse av bompengeneinnkrevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland og til forlengelse av bompengeneinnkrevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om forslag til takst- og rabattsystem for prosjektet rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i Rogaland og til forlengelse av bompengeneinnkrevningen i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1

1. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å fastsette nærmere regler for takst- og rabattsystemet for rv 13 Ryfylkesambandet (Ryfast) i tråd med vilkårene i denne proposisjonen.
2. Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får tillatelse til å forlenge innkrevningen av bompenger i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1 til utgangen av 2020 dersom det er lokalpolitisk tilslutning til dette gjennom vedtak. Vilkårene går frem av denne proposisjonen.